

CAPITOLUL I

Cuprinzînd o porțiune de proză introductivă.

Cînd un autor comic a izbutit să-și facă personajele principale cît se poate mai fericite, sau cînd un autor tragic le-a călăuzit pe-ale sale pînă pe culmile mizeriei umane, amîndoi trag concluzia că și-au îndeplinit sarcina și au ajuns la capătul strădaniilor.

Dacă am face și noi parte din tagma tragicilor, cititorul ar trebui să fie de acord că ne aflăm aproape de acel capăt al strădaniilor, de vreme ce i-ar fi fost greu diavolului, sau vreunuia dintre reprezentanții lui pe pămînt, să iscodească pentru bietul Jones chinuri mai crude decît cele în care l-am lăsat zbătîndu-se, la sfîrșitul capitolului precedent, iar întrucît o privește pe Sofia, o femeie miloasă cu greu ar putea dori unei rivale suferințe mai aspre decît cele pe care putem presupune că le-ndura ea atunci. Ce ne-ar mai trebui deci, pentru a completa tragedia, afară de un omor sau două și cîteva sentințe morale ?

Dar a smulge personajele noastre favorite din actuala stare de înfrîngere și amărăciune, aducîndu-le în sfîrșit la limanul cel luminos al fericirii, ni se pare o treabă mult mai anevoioasă ; o treabă atît de anevoioasă, încît nici nu încercăm s-o adu-

cem la îndeplinire. În ceea ce privește pe Sofia, e mai mult decît probabil că într-un fel sau altul vom sfîrși prin a-i dăruî un bărbat de ispravă, fie Blifil, fie lordul Fellamar, fie vreun altul. Cînd însă e vorba de bietul Jones, nesocotințele lui au atras asupra-i nenumărate nenorociri dintre acelea care chiar dacă nu descalifică un om în ochii lumii, îl stigmatizează în fața propriei sale conștiințe. Atît de lipsit de prieteni este el în clipa de față, cu atîta aprindere îl asupresc vrăjmașii, încît aproape ne-am pierdut nădejdea de a-l mai călăuzi vreodată spre fericire ; și dacă vreunui cititor al nostru îi place să asiste la execuții, cred c-ar face mai bine să-și caute cît mai din timp la Tyburn un loc în primele rînduri.

Ceea ce făgăduim cu toată sinceritatea e că, în pofida afecțiunii de care putem fi bănuți c-o avem față de acest soi rău, devenit din nefericire erou al povestirii noastre, nu-i vom acorda nici unul din ajutoarele supranaturale ce ni s-au pús la dispoziție cu condiția de a nu le folosi decît în împrejurări hotărîtoare. Prin urmare, dacă nu va găsi un mijloc obișnuit ca să se smulgă din acest noian de nenorociri, noi nu vom călca în picioare adevărul și nu vom renunța la ținuta demnă a povestirii noastre numai de hatîrul lui. Am prefera să spunem că a fost spînzurat la Tyburn (ceea ce i se poate întîmpla foarte ușor), decît să ne pătăm integritatea, ori să abuzăm de încrederea cititorilor.

În această privință, anticii se bucurau de un mare avantaj față de moderni. Mitologia lor, în care mulțimea credea cu mai multă hotărîre decît crede astăzi în oricare dintre religii, le oferea oricînd mijlocul de a-și scoate din încurcătură personajul preferat. Zeii lor erau totdeauna la

dispoziția autorului, gata să-i aducă planurile la îndeplinire ; și cu cât născocirea era mai năzdrăvană, cu atît mai mare era plăcerea credulului cititor. A-și transporta eroul dintr-o țară într-alta, ba chiar dintr-o lume într-alta și a-i înlesni după aceea putința să se reîntoarcă, era pentru scriitorul antic o sarcină mult mai ușoară decît cea pe care trebuie s-o ducă la bun sfîrșit un autor modern cînd vrea să-și scoată eroul dintr-o biată temniță.

Arabii și persanii s-au bucurat de aceleași privilegii cînd și-au scris povestirile cu zîne și duhuri a căror existență e pentru ei un temei de credință ce se sprijină pe însăși autoritatea *Coranului*. Noi însă n-avem nici o asemenea înlesnire. Sîntem siliți să ne limităm doar la mijloacele firești. Să vedem, prin urmare, dacă ele vor putea să facă ceva pentru bietul Jones, deși, ca să mărturisim adevărul, cineva îmi șoptește la ureche că nu a băut încă pînă la fund paharul suferinței și o încercare și mai dureroasă decît toate cele prin care a trecut se află însemnată pentru el în paginile neîntoarse pînă acum ale cărții destinului.